

Turrenn med lange tradisjoner

Starten går på Røros ett av de aller første åra.

Opp takten til dette nå så tradisjonsrike tur-rennet ble tatt av Aasmund Nysted. Et skriv fra Nysted ble behandlet på idrettslagets årsmøte 10. desember i 1933. Tanken var et renn mellom «Rørosgrubene og Os i påsken». Utfallet ble at styret og forslags-stilleren i samråd med Røros Skilag eller Røros Turisthotell skulle arbeide videre med saken. Birkebeinerrennet mellom Rena og Lillehammer var på mange vis forbildet for vårt eget Berserenn, som sjølsagt hadde et klart lokalt utgangspunkt gjennom den lange gruvehistoria på Rørosvidda. Styret tok omgående tak i saken på styremøte 3. januar 1934. Der ble det besluttet å «sende en skrivelse til Røros skilag, om dem er villig å gå sammen med Nor om arrangementet, slik at start og innkomst blir vekselvis Os - Røros hver annet år». Styret i Røros Skilag og Idrettslaget Nor hadde møte på Røros Turisthotell 10. februar samme år. Rørosingene stilte med fire representanter - Brean, Skjevdal, Engen og Brynhildsvoll - , mens osingene stilte med Halsten Presthagen, Olaf Iv. Bækken og Per Osgjelten. «Løipen blev besluttet lagt sådan: Røros - Sundbrua - Vorderlibusta - Fjelsjøhøgda -

Revsjøåsen - Sætersjøen og Os eller omvent når starten foregår på Os.» Distansen var omlag 25 kilometer. Hvert lag skulle ha ansvar for hver sin del av løypa slik at en møttes på Revsjøåsen. Det første rennet skulle ha innkomst på Os. Alle skulle ha pakning på minst 5 kilo som måtte bestå av klær m.m. som det heter i møtereferatet. Maksimaltida skulle fastsettes særskilt for hver klasse slik at det ble tillagt 10 prosent til gjennomsnittstida til de fem beste. I dagens turrenn er dette justert slik at det som regel er et 25 prosents tillegg, og ganske snart skulle det vise seg å bli kritikk fordi mange fikk problemer med å klare den strenge maksimaltida. Det ble snart klart at dette var ...«en for «hard» bestemmelse da en del såkalte «racere» stilte i turklassene og dro opp maksimaltida slik at svært få ordinære turløpere makta å komme under merkekravet. Det ble også vedtatt å få laget et eget merke, og Presthagen og Brean fikk fullmakt til å forhandle med gullsmed Johansen som det heter i protokollen.

Det første Berserennet som ble avvikla palmesøndag 25. mars i 1934 fikk god deltagelse da 124 løpere stilte til start, 113

Det var folksomt i målområdet da Ola Kveberg fra Alvdal vant Berserennet i 1940.

fullførte. Startkontigenten var 2 kroner, et beløp som på den tida ikke var så enkelt å skaffe til veie for de som hadde det trongest. Været var strålende og hundrevis med tilskuere kransa både start- og innkomstområdet og ellers rundt løypa. Matstasjonen var «med velvillig tilladelse fra eieren – kontorsjef Øverland – lagt til hans hytte på Revsjøåsen». Fra Setersjøen var det lagt provisorisk telefon ned til målområdet i Kora slik at publikum ble holdt orientert om situasjonen i løpet, like før slitne berser forberedte seg på krappe svinger og bratte unnakjøringer. Rennet ble vunnet av Alvdals storløpet Per Samuelshaug på tida 1.54.07. Samuelshaug var for øvrig både Holmenkoll-vinner og Norgesmester og en av landets absolutt sterkeste skiløpere før krigen da Norges fostra en rekke løpere av verdensklasse. Nors egen Tore Moseng tok en 4. plass knappe seks minutter bak vinneren. På grunn av de strenge krava til maksimaltider, var det bare om lag halvparten av løperne som klarte fordringene. Det andre Berserennet i 1935 hadde start fra Os og innkomst på Røros, og publikumsoppslutninga var nærmest enorm. Mellom 800 og 1000 kransa målområdet skal en tro pro-

tokollen, og deltakelsen hadde også økt markert fra debutåret, fra 124 til 178. Spørsmålet om sammenslåing av Gruverennet (AIF/Røros Idrettslags renn mellom Rugeldalen og Røros) og Berserennet ble tatt opp på ekstraordinær generalforsamling i idrettslaget 28. mars 1947, fem dager etter at det 9. Berserennet var avvikla. I oktober samme år ble det vedtatt å slå sammen de to rennene. Det nye rennet fikk altså navnet Berserennet, og gikk skiftesvis Rugldalen – Røros og Røros – Os. Berserennet 1948 ble avlyst på grunn av en epidemi – poliomyelitt – som herja på Os, og som gjorde at det var strenge restriksjoner på møter og sammenkomster. Røros ble tilbudt å overta rennet, men takket nei. Dette er for øvrig den eneste gangen i løpets lange historie at det har skjedd avlysning, men så var da også årsaken alvorlig.

Det ser ut til at noe av glansen omkring Berserennet forsvinner i åra etter 1960. Dette vel og merke hvis vi med glansen mener publikumsinteresse. Før krigen var Berserennet et renn som ble lagt merke til på nasjonalt plan. Ikke minst fordi Nord-

Østerdalen og spesielt Alvdal på den tida fostra landets beste skiløpere. Vi har sett at rennet i disse åra «ble kringkastet» som det heter i protokollen. Etter det vi har greid å finne ut, foregikk «kringkastingen» slik at det jevnlig ble ringt inn rapporter fra meldepостene til radiostudio, som så bragte resultatene vidare til lytterne.

De mange hundre publikummere på Korflata ønska sjølsagt å få greie på mellomtidene. Og det fikk de. Hvordan det gikk til før mobiltelefonens tid? Telefonledninger ble strukket for anledningen der en kunne komme til. Vi vet at det i hvert fall enkelte år var lagt inn telefon på skihytta

Berserrennsøndagen. Ellers greide en seg med provisoriske radiosamband. Det er fortalt at Hermann Westum, tusenkunstner også på elektronikkens område, rigga opp sambandsstasjon i Setersjøtraktene. Det skurra fælt på øret til mottakeren, men det fungerte.

Tanken om ei omlegging av løypa til Os over Høsenfjellet ble diskutert for første gang på det tidlige nevnte møtet høsten 1955. Og det var Os Idrettslag som anbefalte at spørsmålet skulle drøftes. Argumenta for den nye traseen var problemene med starten og ved innkkomsten, og i tillegg ble anført lettere meldetjeneste og lengre løype. Saken ble diskutert flere ganger de kommende åra. På årsmøtet 29. januar i 1967 vedtok Os Idrettslag at rennet skulle flyttes til Høsenfjellsida. Vedtaket ble gjort med 10 stemmer mot 1, mens to stemte blankt. Røros Idrettslag behandla saken på sitt årsmøte høsten 1967. Årsmøtet fatta ikke noe vedtak men overlot saken til skigruppa på Røros i samarbeid med Os Idrettslag. I januar 1968 var alt avklart. Start på Geittjønna, opp til Skistua, over Skaret til Bredalslia med matstasjon og vidare framover Nørdalen til mål på idrettsanlegget ved Os samfunnshus.

Året etter, i 1969, slapp konkurranseløperne å ha på seg sekk over fjellet. Den minst fem

kilo tunge sekken hadde vært fast tilbehør helt siden starten i 1934. Den skulle symbolisere bersenes opppakning. Hva løperne hadde i sekken, kunne nok variere, men de fleste hadde klær, skismurning og anna utstyr. Mosjonsbølga, som begynte med lanseringa av trim-kampanjen i 1967, og den nye givnen for idrettslagene, ga umiddelbart utslag for Berserrennet. Fra 1965 til 1967 ble antall deltakere nesten fordobla. Trimklassene økte mest. Og det fortsatte mot stadig nye høyder.

Kjell Jacob Sollie – ubestridt Berserrennkonge med 14 seire.

Allerede i 1969 var antall trimmere kommet opp i ca. 500, mens antall konkurranseløpere hadde økt til ca. 200. Toppen kom på slutten av 70-tallet og begynnelsen på 80-tallet da 600-700 trimmere deltok. Trimkampanjen var nok også medvirkende til at flere etterhvert prøvde seg i klasser med tidtaking. Konkurransklassene økte til mellom 300 og 400 løpere. Totalt ble det rene folkevandringa med over 1000 skiløpere over fjellet i disse åra.

Berserennet hadde skifta karakter. Det var

Kvinnene kom med i Berserennet i 1971. Astrid Dæhlie fra Alvdal har sju seire i rennet.

blitt et virkelig massearrangement. Vi har tidligere vært inne på at tilskuerne etterhvert svikta på 60-tallet. Nå var de med igjen, men på et anna vis. Og det kan vanskelig kalles negativ utvikling når folk sjøl deltok i løpet i stedet for å være tilskuere.

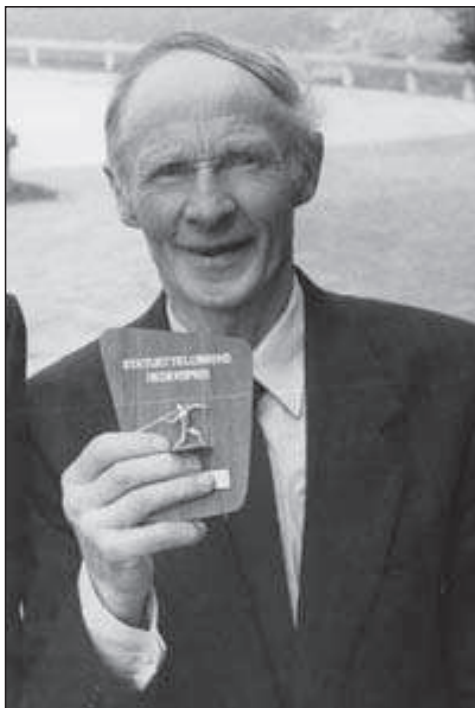
Den ene av de to vinnerne i juniorklassa skulle bli Berserennkongen framfor noen. Etter Jo Eggens seier i 1973 og Rolf Meliens seier i 1974, var det duket for Kjell Jakob Sollie i 1975. Den raske ålbyggen gikk seg senere inn i Norgeseliten og fikk blant annet med seg deltakelse i Olympiske Leker i 1980. I perioden 1975 til 1988 har han 12 seire i Berserennet. Seiersrekka er bare brutt av Erling Solvang i 1979 og Terje Schjølberg i 1985. Så kom han igjen som veteran i 1994 og 1995 med beste tid, 20 år etter sin første seier. Sjøl i de mest hektiske åra med representasjonsoppgaver, prioriterte Sollie Berserennet, og ved ei anledning sto han over femmila i NM for å gå turrennet. Et annet år gikk han først femmila lørdag, deretter Berserennet søndag. Rennet i 1985 var forøvrig det første, og trolig også det eneste, Berserennet som har gått i fristil. Schjølbergs tid er også den tredje raskeste, bare Svendsberget og Sand har gått raskere over fjellet.

Som nevnt er kvinner nevnt i Berserennsam-menheng første gang i 1960. De kom med som følge av den nye H-klassa i 1959. De gikk altså ikke på tid. 1966 er første året Os-jenter er nevnt. Av i alt 41 osinger som gikk over fjellet dette året var sju kvinner. Først i 1971 gikk kvinner i aktive klasser og turklasser. Blant kvinnene er Astrid Dæhlie uten tvil Berserenn-dronninga. I perioden 1979-1992 fikk hun med seg sju seire.

Berserennet er på mange måter blitt veteranenes renn. Deltakelsen er størst blant de godt voksne. For mange av dem er Berserennet årets høydepunkt og testen på

om de fortsatt holder koken. Mange har også en anselig rekke renn bak seg, og går for merker og trofeer. Blant alle disse skiløperne som aldri gir opp, er ei gruppe superveteran-er. Disse fortjener også i høy grad tittelen Berserenn-konger, ved siden av seiers-grossisten Kjel Jacob Sollie. Fem menn har i åras løp gått 50 – femti! – Berserenn eller mer. Først ute var rørosingen Sverre Røistad. I 1993 gikk han sitt 50. renn i en alder av 75 år. For denne prestasjonen fikk Sverre Røistad Berseskjoldet samt en gavepremie på 2000 kroner. Etter målpassering uttalte han til Arbeidets Rett: «Femti år har ikke vært noe mål. Det har bare blitt slik. Det kan godt hende jeg stiller på startstreken neste år også hvis helsa holder».

Det gjorde han også. Sverre Røistad stoppa på 52 renn i 1995. I løpet av åra som fulgte, passerte flere veteraner milepælen. Alfred Grytbakk var nestemann i 1995. To år senere kunne også vår egen John Osmoen smykke seg med tittelen Berserenn-konge, sammen med alvdølen Reidar Gjelten. Og foreløpig siste superveteran er Magnus Harsjøen, Hitterdal&Feragen, som klarte bragden i 1999.

Arrangørklubbens John Osmoen er blant super-veteranene som gjennomførte 50 Berserenn. «Jonne» var allsidig idrettsmann, her med «Statuettklubbens Hederspris».

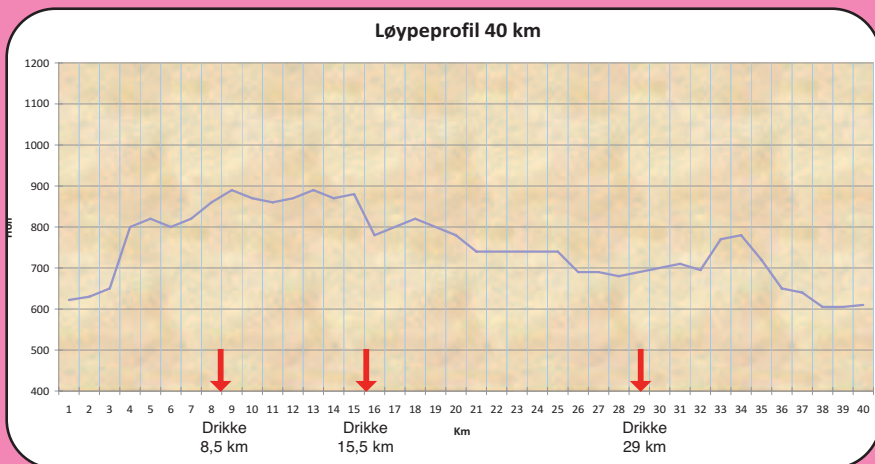
Markering av 75-årsjubileet

Berserennets 75-årsjubileum markeres i forbindelse med Vintervukku 2009. 13.mars kl 1930 står revy, sang og musikk tilegnet Berserennet på programmet i Os samfunnshus. Denne kvelden blir også Os kommunes kulturpris delt ut.

I forbindelse med jubileumsmarkeringa er det også utstilling i Os med gamle bilder og skiutstyr fra Berserennets historie. Utstillinga er åpen 12. og 13. mars.

Berserennet

Løypeprofil 40 km

Overnattinger:

Idrettsparken Hotell	72 41 10 89
Bergstadens Hotel	72 41 11 11
Røros Hotel	72 40 80 00
Hummelfjell A/S	62 49 71 00
Røste Hyttetun og Camping	62 49 70 55

Os Idrettslag

*ønsker alle aktive, trimmere
og turgåere hjertelig velkommen til Rørosvidda.*